

'Magazin her şeyi öldürüyor'

Hüseyin Sorgun
Zaman 2005

Murat Gülsoy, yeni romanı Sevgilinin Geciken Ölümü'nde büyük bir acının ardından kendisiyle hesaplaşmaya başlayan gazeteci Cem'in hikayesini anlatıyor. Gülsoy, "Benim için yazmak, beni değiştirebileceğini ümit ettiğim metni üretme çabasıdır." diyor.

Boğaziçi Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliğinin yanı sıra Boğaziçi Yayınları'nın da başında olan yazar Murat Gülsoy, yeni romanı Sevgilinin Geciken Ölümü'nü okurla buluşturdu. Yazarla söyleşiye geçmeden önce kitabı özetleyelim: Serap, geçirdiği bir trafik kazası sonucu bitkisel hayattadır. Cem, hastaneden eve getirdiği ve bir yoğun bakım ünitesine çevirdiği evinde, zaman kavramının çatlakları arasında "öncelik" ve "sonralık" sıralamasını muğlaklaştırarak gezinirken, yaşamının gerçekleriyle ve kendi kendisiyle yüzleşir. Bir gazeteci olan Cem'in, gerçek olaylardan zihninin kurmacasına uzanan yolculuğu, aşk düzleminde hayat ve ölümle kesişir. Ve eşi Serap'ın kaza sonucu bitkisel hayata girmesi, gazeteci Cem'e hayatın anlamını fısıldar. Her gün gazete sayfalarında yeni bir dünya kuran Cem; geçmişine gittiği bir günlük zihinsel yolculuğunda, değiştiğini, giderek başka bir Cem'e dönüştüğünü hissedir.

Sevgilinin Geciken Ölümü, aşk kavramına ölüm ve yaşam arasında nasıl bir açıyla bakıyor?

Büyük duygular, büyük acılar ve sevinçler insanın algısını değiştirir. Sevgilinin Geciken Ölümü'ndeki gibi büyük bir hastalık ya da sorumlulukla karşılaşıldığı zaman, sürekli acı çekilerek ve büyük bir belirsizlik yaşanarak geçirilen bir zaman dilimi başlıyor. Cem'in hayatın anlamını sorgulaması; bitkisel hayattaki Serap için içinden "ne kadar odur" sorusunu sorması... Bütün bu büyük problemlerle karşılaşan insanın tabii ki algıları da değişmiş oluyor. Geçmişine ve o ânına farklı bakıyor. Dolayısıyla biz ancak Cem'in perspektifinden olayları değerlendirebiliyoruz. Bu anlamda Cem'e ne kadar güvenebiliriz, onu da bilmiyorum. "Serap'la Cem'in bitmeye yüz tutmuş evliliği" dediğiniz şey, belki de Cem'in geçmişe yaptığı yolculukta gördüğü şey. Bu anlamda da farklı okumalara açık, muğlaklıklar barındıran bir anlatı olduğunu söyleyebilirim.

Son zamanlarda aşkı sömürdükçe semiren bir edebiyatçılar zümresi türedi. Kitabınız bu anlayışın neresinde duruyor?

Aşkın tarif ettiği belirli bir durum yoktur aslında. Bu kavramın bu kadar konuşuluyor ve yazılıyor olması da bundan. Ama edebiyatın yapması gereken, farklı koşullarda farklı durumlarda ne gibi farklılıklar oluşturabileceğini araştırmaktır. Sanattan beklediğimiz etki belki de bu 'bambaşkalık'tır. Aşk insan var olduğu günden bu yana her zaman gündemdedir. Sanat, bu insani deneyimin zenginliğini ortaya çıkarabilmelidir. Dil bizi kısıtlayabilir ama dille uğraşmamızın nedeni de bu kısıtlamaları aşabilmek içindir. Piyasa dediğimiz vakit, ben genellemelerden kaçınıyorum. Herhalde bilimsel bir disiplinden geldiğim içindir.

Bu kitapla hikâyeden romana geçtiniz. Bu geçişi "konu"ya mı, "yazar"ın edebi serüvenine mi bağlamalısınız?

Roman da öykü de hikaye anlatan türlerdir. Bir kere öykü ve hikayeyi ayrı kullanmaya çalışıyorum. Çünkü her şeye öykü diyorlar. Bir romanın öyküsünden bahsetmek kulak tırmalayıcı. O zaman şunu söyleyemiyorlar; öykünün öyküsü. Aslında her öykünün anlattığı bir hikaye vardır. Burada temelde bir anlam daralması olmuştur. Öztürkçe olalım diye hikayeyi dilden atmak isteyenler, karşılığında bir şey bulamamıştır. Biçimle birlikte içerik de dışlandığından, artık hikaye anlatmayan öyküler var olmaya başlıyor. Evet, sonuçta ben hikaye anlatıcısıyım. Bunu roman türünde de öykü türünde de yapmayı seviyorum. Çünkü bazı konular daha fazla üzerinde durulmayı hak edince, daha fazla zamana, yere ve sayfaya ihtiyaç duyuyor. Bu da bir roman hacmi içinde daha anlamlı oluyor.

Anlatılarınızda, kurgunun hakimiyeti çok ön planda. Ve dış gözlemden daha çok, iç izlenimler öne çıkıyor. Bu da belki laboratuvarda oluşturulmuş hissini veriyor. Ne dersiniz?

Kurgu ile deneyselliği bir arada tutmak zorunda değiliz. Her anlattığımız hikayenin bir kurgusu vardır. Sizin aklınızda bir hikaye vardır ve onu anlattığınız andan itibaren artık ortada olay örgüsüne sahip bir metin vardır. Ve sonra okurun zihninde oluşan bir kurgu vardır. Bu anlamda ben de kurguyu önemsiyorum. Bir anlamda aynı hikayeyi ve kurgusunu değiştirdiğinizde hikayenin gerçekliği de değişiyor.

Bugünlerde Tuna Kiremitçi ile 'altın çağ'ını yaşayan popüler ve magazin kültürüne dalmış bir edebiyat ve edebiyatçı algısı var. Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

Her metin kendi okurunu oluşturur. Benim için yazmak, bir anlamda da beni değiştirebileceğini ümit ettiğim metni kendimin üretme çabasıdır. Bu anlamda kitap piyasasına da ürün kalitesi açısından bakamıyorum. Bazı kültürel sorunların olduğunu söyleyebilirim. Tabii sanatın, edebiyatın daha gelişmesini ve nitelik kazanmasını istiyoruz. Ama çok güdük ve küçük bir alanda kalıyor. Gidiş daha çok magazine doğru oluyor. Magazin dünyası her şeyi soğuruyor çünkü. Bunu böyle kötü niyetli bir canavar olarak anlatmıyorum; ama durum bu. İnsanların kendilerini bir parça bundan kurtarmaları lazım.